

ENSI- JA
TURVAKOTIEN
LIITTO

TULOKSELLISTA HOITOA.

PIDÄ KIINNI® -HOITAJÄRJESTELMÄ

päihdeongelmaisille odottaville äideille
ja vauvaperheille

Odottavien äitien hoito kannattaa

Päihteet vaarantavat syntyvän vauvan kehityksen.
Äitiä ja vauvaa voi ja pitää auttaa yhdessä.

NOIN 6 prosenttia odottavista äideistä on päihderiippuvaisia. Vuosittain 3600–6000 sikiön kehitys on vaarassa päihteiden takia. Pelkästään alkoholin eriasteisesti vaurioittamia lapsia syntyy vuodessa noin 600.

ERITYISESTI nuoret naiset käyttävät yhä enemmän päihteitä. Nykyään noin kolmasosa kaikista huumeiden käyttäjistä on naisia. Äidin päihteiden käyttö on yleisin syy pienten lasten huostaanottoihin Suomessa.

PÄIHDEONGELMAISIA odottavia äitejä ja vauva-perheitä voi ja kannattaa hoitaa. Raskausaika on eri-

tyinen mahdollisuus kuntoutua päihteiden käytöstä ja muuttaa elämää. Se edellyttää kuitenkin riittävän pitkää ja tiivistä hoitoa juuri tälle kohderyhmälle kehitetyssä erityistason hoitojärjestelmässä.

KUNTOUTAMME vuodessa 250 perhettä. Valta-kunnalliseen Pidä kiinni® -hoitojärjestelmään kuuluu seitsemän ensikotia ja yhdeksän avopalveluyksikköä eri puolella Suomea. Hoitomallissa yhdistyvät päihdekuntoutus ja varhaisen vuorovaikutuksen ja vanhemmuuden tukeminen.

**RASKAUSAIKA ON ERITYINEN MAHDOLLISUUS KUNTOUTUA
PÄIHDEONGELMASTA JA MUUTTA ELÄMÄÄ.**

Erittäin hyviä tuloksia

Pidä kiinni -hoitojärjestelmä on Suomessa ainoa ja maailmassakin ainutlaatuinen. Kuntoutus vähentää huostaanottoja ja antaa vauvoille mahdollisuuden elää omien vanhempien kanssa.

- ▶ Suurin osa ensikotikuntoutuksessa olleista äideistä elää päihteetöntä elämää yhdessä lastensa kanssa.¹
- ▶ 2/3 ensikodissa ja 3/4 avopalveluyksiköissä olleista äideistä kuntoutuu niin, ettei lasta tarvitse ottaa huostaan.
- ▶ Ensikotikuntoutuksessa olleiden perheiden lapset olivat lastenpsykiatrin arvion mukaan 1-vuotiaina normaalin kehityksen rajoissa ja lähtökohtaansa nähden huomattavan terveitä.²
- ▶ Äidit olivat välttyneet vakavilta päihderetkahduksilta ja heidän arvomaailmansa oli muuttunut terveeseen suuntaan.²
- ▶ Äidit arvioivat kuntoutuksen mahdollistaneen heille elämänmuutoksen ja turvallisuuden tunteen vahvistumisen. Huostaanotoilta oli välttytty merkittävässä määrin.³

1. Miia Pikulinsky & Satu Tammivuori (2014)

2. Marjukka Pajulo (2013) 3. Anna Leppo (2012)

"ILMAN TÄTÄ KUNTOUTUSJAKSOA
EI OLISI VAUVAA ENKÄ MÄ OLISI HENGISSÄ"

KUNTOUTTAMINEN ON
EDULLISEMPI VAIHTOEHTO.

Kuntouttamatta jättämisen kustannukset

► vauvan sijoittaminen ammatilliseen
perhekotiin tai laitokseen maksaa

60–90 000 euroa/vuosi

► äidin päihdehaitta- ja raskauskompli-
kaation kustannukset **36 000 euroa**

► lapsen huostaanotto ja pitkä-
aikainen sijoitus 18 vuoteen asti

1–1,6 miljoonaa euroa

► äidin syrjäytyminen eläkeikään
asti **1,1 miljoonaa euroa**

Ensikotikuntoutuksen kustannukset

► äidin ja vauvan kuntoutuksen kokonais-
kustannukset **180 000 euroa/vuosi**

Luvut perustuvat tutkija Anna Lepon laskelmiin

Hoitojärjestelmällä merkittävät säästöt

Pidä kiinni -hoitojärjestelmä on auttanut yhteensä yli 2 500 äitiä ja vauvaa. Yhteiskunta on jo tähän mennessä säästänyt noin 7 miljardia euroa.*

HOITOJÄRJESTELMÄN kustannukset ovat noin 8,5 miljoonaa euroa vuodessa. Sillä mahdollistuu kuntoutus 250 perheelle. Pidä kiinni -hoitojärjestelmä on tuottava investointi inhimillisesti ja taloudellisesti.

PELKÄSTÄÄN näiden lasten kodin ulkopuolisen sijoituksen kustannukset ensimmäiseltä elinvuodelta olisivat kunnille noin 12,9 miljoonaa euroa.

KUNNILLE kertyy noin 163 miljoonaa euroa säästöä siitä, että huomattavaa osaa kuntoutuksessa olleiden

perheiden lapsista ei tarvitse sijoittaa pitkäaikaisesti kodin ulkopuolelle kuntoutuksen jälkeen.

KUNNAT säästävät äitien päihdehaittakustannuksissa vuodessa noin 4 miljoonaa euroa ja heidän eläkeikänsä mennessä noin 160 miljoonaa euroa.

KUNNILTA säästyy äitien eläkeikänsä mennessä noin 105 miljoonaa euroa, kun äidit kuntoutuvat työkykyisiksi.

KYSE EI OLE VAIN RAHASTA VAAN VAUVAN KOKO ELÄMÄSTÄ.

* Laskettu vuosilta 1998–2015. Työ jatkuu.

Korvaamaton aika

RASKAUSAIKA ja varhaislapsuus vaikuttavat ratkaisevasti aivojen ja lapsen koko kehitykseen. Lapsen kokonaisvaltainen kehitys tapahtuu vanhemman ja vauvan varhaisen vuorovaikutuksen varassa. Äidin päihdeongelma vaarantaa vuorovaikutussuhteen vauvaan ja lisää kaltoinkohtelun riskiä.

Päihdeongelmaiset odottavat äidit ja vauvaperheet ovat erityinen riskiryhmä monien kasaantuneiden on-

gelmien vuoksi. Ongelmat ovat syntyneet vuosien kuluessa. Usein taustalla on äidin lapsena kokema kaltoinkohtelu ja omien vanhempien päihdeongelma.

Kuntoutuakseen äiti ja vauva tarvitsevat 8–12 kuukauden tiiviin kuntoutusjakson Pidä kiinni -ensikodissa ja jatkokuntoutuksen Pidä kiinni -avopalvelussa. Riittävän pitkä kuntoutusjakso tuottaa tuloksia ja sillä voidaan katkaista sukupolvelta toiselle siirtyvä syrjäytyminen.

Pidä kiinni -hoitojärjestelmän tavoitteet

Vanhemman roolin löytäminen motivoi päihteettömyyteen. Vauvan tarpeiden ymmärtäminen ja niihin vastaaminen luovat suhteen vauvan ja vanhemman välille. Se tekee vanhemmuudesta palkitsevaa.

- ▶ sikiövaurioiden ehkäiseminen ja minimoiminen tukemalla päihteettömyyttä raskauden aikana
- ▶ vanhemman päihteettömyyden tukeminen vauvan syntymän jälkeen
- ▶ toimivan vuorovaikutuksen syntyminen äidin ja vauvan välille
- ▶ vauvan hyvä hoito ja terve kehitys
- ▶ arkielämän taitojen hallinta niin, että vanhempi selviytyy päivittäisestä elämästä lapsensa kanssa.

**VAUVAN TARPEET, ETU JA TERVE KEHITYS
OVAT KUNTOUTUKSEN LÄHTÖKOHTA.**

Sain mahdollisuuden

Ahdistaa niin paljon etten saa henkeä. Pelottaa. Mä en halua enää koskaan käyttää mitään. Mä vihaan tätä ainetta, jota mun on pakko käyttää, en halua enää. Koskaan. Sitten tulee vieroitusoireet ja häviän taas taistelun. Istun lattialla yksin ja itken. Vauva kääntyy mahassa ja mä itken lisää. Miksi mä en pysty lopettamaan? Miten meidän käy?

KUN HUOMASIN olevani raskaana, elämäni oli kaoottista. Olin yrittänyt lopettaa käyttämisen useita kertoja, ja jokainen epäonnistuminen tiputti minut syvemmälle pimeään. Olin ahdistunut ja peloissani, pohdin onko minunlaiseni ihmisen lupa saada lapsia. Onko se eettisesti ja moraalisesti oikein?

Hain kuitenkin apua, kerroin tilanteestani, heittäydyin viranomaisten tuntemattomaan ja pelottavaan maailmaan tuomitsevien katseiden arvioitavaksi. Aloitin katkaisuyritysten kierteen. Lapsen isä oli vankilassa, lähes kaikki ystäväni olivat narkomaaneja. Yritin enemmän kuin koskaan. Itkin ja pyysin anteeksi vauvalta. Se oli kamalinta aikaa elämässäni. Tunsin itseni hirviöksi, alhaisimmaksi olennoksi kaikista.

KUN VAUVA syntyi ja minä olin vihdoinkin vapaa vieroitusoireista, pääsimme vauvan kanssa Pidä kiinni -ensikotiin. Minä olin valtavan onnellinen, mutta samalla täysin pihalla uuden elämän edessä. Vauva oli mysteerinen olento, johon rakastuin ensi näkemältä, mutta kovin itkuinen ja vaativa. Valvoin yöt hyssytellen ja tanssien vauva sylissä. Tuntui turvalliselta ja mukavalta, että en valvonut yksin, paikalla oli myös työntekijä. Meistä välitettiin. Vielä paremmalta tun-

tui saada hyvää palautetta: "Sinä hoidat lastasi hellästi ja hyvin. Sinä olet riittävän hyvä äiti."

Yhteisöasumisessa oli hyviä ja huonoja asioita. Sieltä löytyi hyviä ystäviä ja vertaistukea. Muilta sai rehellistä palautetta. Puolen vuoden aikana näin ystäväni retkahtavan ja vauvan menettävän vanhempansa. Silti usko omaan raitiuteeni ei horjunut. Minähän olin jo selvinnyt.

KUN MUUTIN ensikodista takaisin omaan kotiin, olin taas heikoilla. Onneksi käynti avopalveluun oli sovittu jo seuraavalle päivälle. Meitä, minua ja vauvaa, ei jätetty yksin. Yhdessä työntekijöiden kanssa pohdimme ratkaisuja kriisitilanteeseen. Ne löytyivätkin. Omasta takapakistani nöyrytyneenä näin itseni vihdoinkin sellaisena kuin olin: En pelkästään vahvana tai heikkona. Selviäisin kyllä, jos olisin itselleni rehellinen.

Kävin avopalvelussa monta vuotta. En enää kiirehtinyt. Tuntui hyvältä olla osa avopalvelun yhteisöä ja käynnit siellä antoivat rakennetta arkeen. Meistä välitettiin, meidät nähtiin omina itsenämme. Levoton mieleni tasaantui. Olin riittävän onnellinen ja luotin itseeni. Oli aika mennä eteenpäin.

liris, kuntoutunut äiti

CHATISTA APUA

ENSIJATURVAKOTIENLIITTO.FI

→ CHAT

Valtakunnallinen Pidä kiinni® -hoitojärjestelmä

Helsinki | Helsingin ensikoti ry
Oulunkylän ensikoti
Avopalveluysikkö Pesä
helsinginensikoti.fi

Espoo | Helsingin ensikoti ry
Ensikoti Helmiina
Avopalveluysikkö Esmiina
helsinginensikoti.fi

Jyväskylä | Keski-Suomen
ensi- ja turvakoti ry
Avopalveluysikkö Aino
ksetu.fi

Kokkola | Kokkolan ensi- ja turvakoti ry
Ensikoti Iida
Avopalveluysikkö Liina
kokkolanensijaturvakoti.fi

Kouvola | Kymenlaakson ensi-
ja turvakotiyhdistys ry
Avopalveluysikkö Nuppu
kymenlaaksonensijaturvakoti.fi

Kuopio | Kuopion ensikotiyhdistys ry
Ensikoti Pihla
Avopalveluysikkö Amalia
kuopionensikoti.fi

Lahti | Lahden ensi- ja turvakoti ry
Avopalveluysikkö Jannika
lahdenensijaturvakoti.fi

Oulu | Oulun ensi- ja turvakoti ry
Ensikoti Orvokki
oulunensijaturvakoti.fi

Rovaniemi | Lapin ensi- ja turvakoti ry
Ensikoti Talvikki
Avopalveluysikkö Tuulia
lapinensijaturvakoti.fi

Turku | Turun ensi- ja turvakoti ry
Ensikoti Pinja
Avopalveluysikkö Olivia
tuentu.fi

**ensijaturvakotienliitto.fi/
pida-kiinni-hoitojarjestelma**

Ensi- ja turvakotien liitto ry | Asemamiehenkatu 4 A | 00520 Helsinki
ensijaturvakotienliitto.fi